

POPRAWKI
Posłanki Hanny Gill-Piątek
do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy kodeks postępowania karnego (druk
sejmowy nr 732)

WPROWADZENIE - Stanowisko wobec projektu ustawy

Zmiany zaproponowane przez Radę Ministrów należy uznać za idące w dobrym kierunku, tj. zapewniające szerszą i bardziej uniwersalną ochronę pokrzywdzonych, w tym pokrzywdzonych małoletnich w postępowaniu karnym. Wnioskodawca słusznie twierdzi, że czyni krok w kierunku pełniejszego wykonywania przepisów dyrektyw 2011/92/UE i 2012/29/UE. W tym sensie nowelizacja zasługuje na poparcie i Ruch Polska 2050 takiego poparcia jej udziela.

Nie sposób jednak oprzeć się wrażeniu, że realizacja wymogów stawianych przez wyżej wymienione dyrektywy wciąż nie jest pełna w odniesieniu do praw pokrzywdzonego małoletniego, czyli stosując terminologię prawa europejskiego - **pokrzywdzonego dziecka**. Obie wspomniane dyrektywy definiują dziecko jako osobę poniżej 18 roku życia (art. 2 ust. 1 pkt. c. dyrektywy 2012/29/UE, art. 2 pkt. a dyrektywy 2011/92/UE). Stąd **trudne do uzasadnienia jest utrzymywanie granicy 15 roku życia** przy obligatoryjnej realizacji szczególnego trybu przesłuchania pokrzywdzonych i świadków w sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXIII (przestępstwa przeciwko wolności, np. bezprawne pozbawienie wolności, handel ludźmi, uporczywe nękanie, utrwalanie wizerunku nagiej osoby bez jej zgody), XXV (przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, np. zgwałcenie, wykorzystanie bezradności, nadużycie zależności, obcowanie płciowe z małoletnim, zmuszanie do prostytucji) i XXVI (przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece, np. znęcanie się, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od alimentów, porzucenie małoletniego, uprowadzenie małoletniego).

Ruch Polska 2050 stoi na stanowisku, że wszyscy pokrzywdzeni i świadkowie małoletni (czyli po prostu – dzieci!) powinni korzystać w takich sprawach ze szczególnego trybu przesłuchań, który polega na tym, że przesłuchuje się ich tylko raz w toku postępowania, bez udziału oskarżonego (a jedynie z udziałem jego obrońcy) i w specjalnie przygotowanym do tego pomieszczeniu (tzw. Przyjaznym Pokoju Przesłuchań Dzieci – uregulowanym w art. 185d k.p.k.). **W związku z powyższym poprawki 1 i 3 zakładają odpowiednio podwyższenie wieku pokrzywdzonego i świadka korzystających z tego uprawnienia do 18 roku życia**. Ten wniosek jest poparty m.in. wynikami badania jakościowego przeprowadzonego wśród sędziów i biegłych sądowych przez raporty autorstwa Katarzyny Makaruk i Joanny Włodarczuk, opublikowanych przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę w raporcie „Praktyka przesłuchiwanie dzieci w Polsce”, sfinansowanym przez Fundusz Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Ministerstwo Sprawiedliwości. Warto tu przywołać kilka głosów z tego raportu:

POPRAWKI
Posłanki Hanny Gill-Piątek

do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy kodeks postępowania karnego (druk sejmowy nr 732)

*Ja bym wszystkie dzieci do osiemnastego roku życia przesłuchiwała w przyjaznym trybie i nie rozumiem, dlaczego dzieci szesnastoletnie, które mogą być czasami mega strauumatyzowane, mają być przesłuchiwane na sali. Więc ja bym w ogóle zostawiła taką furtkę, że tak powiem, jeżeli chodzi o ustawodawcę, że w mojej ocenie powinny być dzieci **przesłuchiwane do osiemnastego roku życia oraz wszystkie inne osoby, których stan psychiczny wskazuje na konieczność przesłuchania w przyjaznych warunkach.** (Biegła 9)*

*No, na sali rozpraw każdy świadek ma obowiązek stać. Nawet gdybym takiego małoletniego świadka zwolniła z obowiązku stania, gdyby siedział, no to na samym środku stoi, ten świadek zeznaje. Na podwyższeniu stoi. **Mi się wydaje, że jest to tak mroźna sytuacja i paraliżująca.** Ona jest paraliżująca dla osób dorosłych, a co dopiero mówić o dziecku. (Sędzia 1)*

*Bo mimo wszystko uznaję, że sala sądowa to jest taka bardzo oficjalna, tak. Tam nie ma jak dobrze usiąść. W tym pokoju jest tak, że siedzimy koło dziecka. Są przyjemne kolory ścian, są kolorowe jakieś tam przedmioty, łatwiej jest stworzyć taką przyjazną atmosferę (...). Nawet takie [dziecko] już 15-letnie czy ponad 15-letnie, żeby po prostu się nie kryło, żeby chciało mówić. **No i proszę pamiętać, że my bardzo często słuchamy dzieci, które doświadczyły np. przemocy i dorosłemu nie jest łatwo mówić o przemocy, a co dopiero dziecku, które jeszcze np. ma świadczyć przeciwko matce lub ojcu.** Więc ja wychodzę z założenia, że łatwiej jest przesłuchać w takim pokoju, wtedy też i biegła siedzi blisko takiej osoby, może zadać pytania, może nie wiem, podać chusteczkę, to wszystko to jest organizacyjnie łatwiej. Więc ja jestem zwolenniczką tej metody. Wiem, że sędziowie robią różnie, niektórzy uznają, że to już jest taki wiek, że no jest to dziecko już, nie dziecko, właściwie już młodzież i że można wymagać więcej. **Natomiast sala sądowa uważam, że jest bardzo formalna i to już powoduje pewną taką granicę, tak, gdzie pokazujemy, że ja to jestem ten sędzia, ja tutaj tak, muszę cię przesłuchać.** Wydaje mi się, że na większą taką swobodę możemy sobie pozwolić w sali do przesłuchań. (Sędzia 15)¹*

Dodatkowo proponuję wprowadzenie fakultatywnej możliwości przesłuchania w szczególnym trybie opisanym w omawianych przepisach, pokrzywdzonego lub świadka powyżej 18 roku życia. W świetle obecnych przepisów przesłuchanie w specjalnych warunkach jest obligatoryjne dla pokrzywdzonego lub świadka poniżej 15 roku życia a fakultatywne (warunkowanie wystąpieniem przesłanki „zachodzenia uzasadnionej obawy, że

¹ K. Makaruk, J. Włodarczyk, „Praktyka przesłuchiwanie dzieci w Polsce. Raport z badania”, Warszawa 2020, s. 37-38, <https://fdps.pl/wp-content/uploads/2020/11/Raport-Praktyka-przesluchiwania-dzieci-w-Polsce.pdf>

2050

POPRAWKI

Posłanki Hanny Gill-Piątek

do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy kodeks postępowania karnego (druk sejmowy nr 732)

przesłuchanie w innych warunkach mogłoby wywrzeć negatywny wpływ na jego stan psychiczny”) dla pokrzywdzonego/świadka w wieku 15-18 lat. Natomiast należy mieć na względzie, że przesłanka ta może zachodzić także dla osób w wieku wyższym niż 18 lat, zwłaszcza tych, które zeznają w sprawie np. przemocy seksualnej doświadczonej w bardzo młodym wieku. Z opracowań psychologicznych wiemy, że trauma związana z tego typu doświadczeniami może ujawnić się także po wkroczeniu w dorosłość. Stąd taka regulacja wydaje się konieczna i celowa.

Proponuję też rozszerzenie katalogu spraw, w których szczególny tryb przesłuchań może być zastosowany wobec świadka. W obecnym stanie prawnym, z niezrozumiałych przyczyn, katalog ten jest ograniczony względem stosownego katalogu stosowanego wobec pokrzywdzonego. Różnica polega na tym, że wobec świadka (nawet poniżej 15 roku życia!) trybu tego nie stosuje się w sprawach o przestępstwa opisane w rozdziale XXIII k.k., tj. przestępstwa przeciwko wolności (np. bezprawne pozbawienie wolności, handel ludźmi, uporczywe nękanie, utrwalanie wizerunku nagiej osoby bez jej zgody). Taka regulacja jest niezrozumiała i krzywdząca, w związku z czym należy ją zmienić.

POPRAWKI
Posłanki Hanny Gill-Piątek
do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy kodeks postępowania karnego (druk
sejmowy nr 732)

Poprawka 1.

W art. 1 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

“3) art. 185a § 1 otrzymuje brzmienie:

„Art 185a § 1. W sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXIII, XXV i XXVI Kodeksu karnego pokrzywdzonego, który w chwili przesłuchania nie ukończył 18 lat, przesłuchuje się w charakterze świadka tylko wówczas, gdy jego zeznania mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, i tylko raz, chyba że wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub żąda tego oskarżony, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego.”;

Uzasadnienie

Poprawka, zgodnie z argumentacją zaprezentowaną we wprowadzeniu, wprowadza podwyższenie wieku obligatoryjnego przesłuchania pokrzywdzonych małoletnich w szczególnym trybie z 15 do 18 roku życia.

POPRAWKI
Posłanki Hanny Gill-Piątek
do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy kodeks postępowania karnego (druk
sejmowy nr 732)

Poprawka 2

W art. 1 dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

“4) art 185a § 4. otrzymuje brzmienie:

“Art. 185a § 4. W sprawach o przestępstwa wymienione w § 1 pokrzywdzonego, który w chwili przesłuchania ukończył 18 lat, przesłuchuje się w warunkach określonych w § 1-3, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że przesłuchanie w innych warunkach mogłoby wyrzucić negatywny wpływ na jego stan psychiczny. W takim wypadku przepisu art. 185c nie stosuje się.”;

Uzasadnienie

Poprawka zakłada wprowadzenie **fakultatywnej możliwości przesłuchania w specjalnych warunkach opisanych w omawianych przepisach, pokrzywdzonego lub świadka powyżej 18 roku życia**. W świetle obecnych przepisów przesłuchanie w specjalnych warunkach jest obligatoryjne dla pokrzywdzonego lub świadka poniżej 15 roku życia a fakultatywne (warunkowanie wystąpieniem przesłanki „*zachodzenia uzasadnionej obawy, że przesłuchanie w innych warunkach mogłoby wyrzucić negatywny wpływ na jego stan psychiczny*”) dla pokrzywdzonego/świadka w wieku 15-18 lat. Natomiast należy mieć na względzie, że przesłanka ta może zachodzić także dla osób w wieku wyższym niż 18 lat, zwłaszcza tych, które zeznają w sprawie np. przemocy seksualnej doświadczonej w bardzo młodym wieku. Z opracowań psychologicznych wiemy, że trauma związana z tego typu doświadczeniami może ujawnić się także po wkroczeniu w dorosłość. Stąd taka regulacja wydaje się konieczna i celowa.

POPRAWKI
Posłanki Hanny Gill-Piątek
do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy kodeks postępowania karnego (druk
sejmowy nr 732)

Poprawka 3

W art. 1 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

“5) art. 185b § 1. otrzymuje brzmienie:

“Art. 185b § 1. W sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXIII, XXV i XXVI Kodeksu karnego świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 18 lat, przesłuchuje się w warunkach określonych w art. 185a § 1-3, jeżeli zeznania tego świadka mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.””.

Uzasadnienie:

Poprawka zakłada podwyższenie wieku obligatoryjnego przesłuchania małoletnich świadków w trybie szczególnym a także rozszerzenie katalog spraw, w których specjalny tryb przesłuchań może być zastosowany wobec świadka. W obecnym stanie prawnym, z niezrozumiałych przyczyn, katalog ten jest ograniczony względem stosownego katalogu stosowanego wobec pokrzywdzonego. Różnica polega na tym, że wobec świadka (nawet poniżej 15 roku życia!) trybu tego nie stosuje się w sprawach o przestępstwa opisane w rozdziale XXIII k.k., tj. przestępstwa przeciwko wolności (np. bezprawne pozbawienie wolności, handel ludźmi, uporczywe nękanie, utrwalanie wizerunku nagiej osoby bez jej zgody). Taka regulacja jest niezrozumiała i krzywdząca, w związku z czym należy ją zmienić.